

Oponentský posudek na disertační práci

Autorka : Ing. Martina Kopečková

Název práce : Model hodnocení konkurenceschopnosti evropských regionů na úrovni NUTS II

Oponentský posudek je zaměřen na :

1. význam zvoleného tématu
2. věcnou - odbornou stránku práce
3. formální stránku

Význam zvoleného tématu

Téma disertační práce je významné, a to jak z hlediska teoretického (zde je velké pole působnosti přispět k vymezení konkurenceschopnosti), tak praktického, se zaměřením na hodnocení konkurenceschopnosti popř. na její posílení.

Věcná stránka disertační práce

Na tomto místě nejsou hodnoceny všechny kapitoly práce, ale jen kapitoly relevantní.

Kapitola 2 – Teoretická východiska

2.1. Konkurenceschopnost v geografických souvislostech

V této části práce se autorka věnuje definování konkurenceschopnosti (podnikové, státní a regionální). V rámci literární rešerše prezentuje přístupy autorů (i institucí) k definování pojmu „konkurenceschopnost“. Navíc se zde na základě studia pokouší o vlastní vymezení konkurenceschopnosti (alespoň takto to lze chápat, protože na závěr definice – tlustě tištěné, není uveden žádný zdroj)

Autorka definuje konkurenceschopnost jako „schopnost země poskytovat svým občanům vysokou životní úroveň, a to relativně lépe než je tomu ve srovnání s ostatními zeměmi.“ (str.19). *Nedomnívám se, že je to příliš zdařilá definice*, protože vyšší životní úroveň může zajistit i země díky nerostnému bohatství (ne svou produktivitou) a existence této životní úrovně nemusí být trvalá, protože je spojená s existencí nerostného bohatství). To asi není podstata konkurenceschopnosti.

Dále autorka v rámci 2. kapitoly mapuje teorie regionálního rozvoje (viz Blažek, Uhlíř, 2002) a uvádí další přístupy k vymezení konkurenceschopnosti.

2.2. Regionální politika EU

Podkapitolu považuji za trochu „chaotickou“ a ne zcela zdařilou. Úvodem „vývoje regionální politiky“ se autorka snaží tuto definovat ne zcela vyčerpávajícím způsobem (uvádí pouze výkladový slovník a z autorů Wokouna), pak se vrací k chronologickému přehledu čerpaného z literatury (Fiala, Pitrová), uvádí cíle regionální politiky, principy. Co vytýkám je skutečnost, že kapitola je zpracovaná takovým způsobem, že se lze domnívat, že autorka nepracovala s primárními dokumenty (legislativou EU), ale text je spíše převzat z již zpracovaných pramenů. Přitom legislativu má uvedenou v příloze, ale očividně s ní nepracovala. Kapitola by pak nemohla být tak povrchní, jako je. Následuje stručný přehled fondů, nejsou uvedeny finanční aspekty regionální politiky, struktura finančních zdrojů, orientace čerpání- to by přispělo k „popisu“ regionální politiky jednoznačně. Poměrně rozsáhlá část je věnována administraci.

Otázka 1: Jaký je autorčin názor na problém, který je často diskutován: Je konkurenceschopnost regionů cílem nebo prostředkem, a PROČ(uveďte zdůvodnění)?

2.3. Modely hodnocení socioekonomické situace v regionech

Na rozdíl od předchozích podkapitol, považuji tuto část disertační práce za zdařilou. Modely jsou popsány výstižně, je uvedena jejich podstata.

Otázka 2 : Model HERMIN je poptávkově orientovaný mechanismus, základem modelu GMR je nabídková orientace (i když za relevantní pokládají autoři i stranu poptávky). Který přístup autorka upřednostňuje a PROC (zdůvodněte)?

Kapitola 3 – Cíl a metodika práce

Ani k této kapitole nemám připomínky. Cíl práce i metodický přístup jsou uvedeny jasně a konkrétně.

Kapitola 4 - Vlastní výsledky práce

4.1. Analýza faktorů pro hodnocení konkurenční schopnosti regionů

I když kapitola 4 nese označení vlastní práce, autorka v části 4.1. věnuje velký prostor (15 stran) popisu přístupu autorů z cambridgeské univerzity (ECORYS-NEI: A study on the factors of regional competitiveness, 2003), dále indexům GCI a RCI. Domnívám se, že tato část, která není vlastní prací autorky, by měla být uvedena v jiných kapitolách (rešerše). Autorka na tomto místě mohla zaujmout hodnotící stanovisko nebo uvedený přístup „rozvinout“, protože některé prvky studie mohou být podnětem k diskusi (např. rozklad ukazatele HDP/počet obyvatel- na str.73 nebo volba faktorů konkurenceschopnosti (str.76,77), eventuálně kategorizace faktorů).

Předpokládám, že vlastní prací autorky je 4.1.4. a 4.1.5., kde autorka na 4 stranách shrnuje hlavní faktory a prování komparaci faktorů konkurenceschopnosti v GCI a RCI.

Co oceňuji je to, že si autorka uvědomuje:

- a) **určitou nedostatečnost uchopení GCI a RCI**
- b) **že spojuje konkurenceschopnost regionů s podnikatelským prostředím, protože jsou to právě firmy, které na (ne)konkurenceschopnost regionů mají relevantní vliv.**

4.2. Analýza modelu hodnocení konkurenceschopnosti evropských regionů

K této části práce bych měla následující připomínku, a to: na straně 91 uvádí autorka minimální požadavky na model. Z textu na str.93 vyplývá, že některé minimální požadavky model neplní (jednotná vstupní základna pro všechny indikátory, ověřenou metody versus nedostatečné prověření v čase). Přesto tyto skutečnosti autorka nepokládá za příliš významné.

4.3. Konfigurace modelu hodnocení regionální konkurenceschopnosti

4.3.1. k této části práce bych měla zásadní otázku.

Autorka na straně 89 velmi správně definuje faktory, které je nutné sledovat v rámci konkurenceschopnosti s ohledem na podnikatelské prostředí. Dále (str.97,98) už svůj původní přístup víceméně opouští a sleduje to, co se standardně následuje to, co uvádí „rumunský“ model (asi kvůli datové základně)- viz přehled (proloženě jsou uvedeny shody v záměru a skutečnosti). Možná více inspirující by k problematice byl přístup Viturky.(str.101)

Původní záměr

- instituce
- *infrastruktura*
- trh práce
- technologická připravenost
- velikost trhu

Skutečnost

- ekonomická výkonnost regionu
- internacionalizace
- míra nezaměstnanosti (není trh práce)
- sofistikovanost podnikání (hi-tech)
- domácnosti (příjem, internet)

- inovace

- inovace a přidaná hodnota
- infrastruktura

Otázka 3:

a) Proč k této zásadní změně došlo?

b) Jak dá z modelu zjistit vliv podnikatelského prostředí?

Rovněž zásadní připomínku mám k uvedeným matematickým formulacím na str. 102. domnívám se, že tyto nejsou dobře uvedeny:

Autorka: $IC_r = IC_1 + IC_2 + IC_3 + IC_4 + IC_5/5$
Správně $IC_r = (IC_1 + IC_2 + IC_3 + IC_4 + IC_5)/5$

Rozšíření o faktor času:

Autorka $IC_{fin} = \frac{IC_r}{t}$

Správně $IC_{fin} = \frac{\sum^t}{T}$

Lze jen doufat, že autorka při výpočtech nepostupovala podle chybných a logicky nesmyslných vztahů

Závěr posudku:

Předkládaná práce se zabývá významnou a ne zcela ještě „probádanou“ oblastí konkurenceschopnosti regionů. Je známé, a vyplynulo to i z rešerše provedené autorkou, že problematika není jednoduchá a že konkurenceschopnost není jasně vymezeným pojmem, liší se přístupy k jejímu definování, k indikátorům, kterými se měří, k způsobům hodnocení etc.

Autorka se v práci zabývá především modelováním konkurenceschopnosti. Oceňuji její přístup v tom směru, že preferovala myšlenku, že region je tak výkonný a konkurenceschopný, jak jsou výkonné a konkurenceschopné firmy v něm působící (při zohlednění podmiňujících faktorů). Konečný model však tento motiv v některých směrech ztratil (pravděpodobně s ohledem na dostupnost dat).

Po stránce věcné práce plní požadavky kladené na práce tohoto typu (pokud byl použit správný matematický aparát)- zejména požadavek na vlastní přístup ke zpracování problému.

Po stránce formální jsou rovněž požadavky splněny, práce je (s výjimkou úvodu, který působí „novinářsky“) psaná kultivovaně, je přehledná a čtivá.

Otázky pro obhajobu jsou tři a jsou uvedeny v textu posudku.

Vzhledem k výše uvedenému doporučuji práci k obhajobě a v případě jejího úspěšného průběhu doporučuji udělit autorce titul PhD.

V Praze 1.10.2011

Doc. Ing. Ivana Boháčková, CSc.,